

محاسبه شاخص بخش دولتی و ارزش پول برای انجام پروژه‌های زیربنایی به روش مشارکت بخش دولتی - خصوصی، مطالعه موردی احداث تصفیه‌خانه فاضلاب

طهماسب مظاهری^۱، امیر امیری دیبا^۲

۱- عضو هیأت علمی دانشکده فنی دانشگاه تهران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت دانشگاه تهران

amiridiba@ut.ac.ir

خلاصه

سرمایه‌گذاری در ساخت پروژه‌های زیربنایی از ملزومات توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها است. در گذشته ساخت پروژه‌های زیربنایی در هر کشور زیر نظر دولت مرکزی آن کشور انجام می‌شد اما در دهه گذشته گرایش برای کاهش مسئولیت دولت‌ها در ساخت اینگونه پروژه‌ها و استفاده هرچه بیشتر از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و توانایی‌های مدیریتی و اجرایی آنها بوجود آمده است. بخش دولتی برای انتخاب بین دو روش اجرای متعارف و مشارکت دولتی - خصوصی نیاز به روش تحلیلی مؤثری خواهد داشت. برای رسیدن به این هدف معمولاً دو مفهوم شاخص بخش دولتی و ارزش پول (VfM) محاسبه شده و با یکدیگر مقایسه می‌شوند.

در این مقاله پروژه زیربنایی احداث تصفیه‌خانه شبکه فاضلاب بصورت مطالعه موردی انتخاب شده و مفاهیم شاخص بخش دولتی و تحلیل ارزش پول برای تصمیم‌سازی در مورد انتخاب بین روش متعارف و الگوی قراردادی BOT محاسبه شده است. نتایج نشان می‌دهد انتخاب الگوی BOT در اینگونه پروژه‌ها به دولت‌ها برای دست یافتن به راه‌حل بهتر مشکلات مانند مدیریت ریسک‌ها، کمبود منابع مالی، نیاز به تحویل به موقع پروژه و کمبود تخصص کمک می‌نماید؛ اما خرید تضمینی کامل محصولات پروژه از سوی دولت، ممکن است باعث شود برای بخش دولتی VfM بدست نیاید.

کلمات کلیدی: مشارکت بخش دولتی - خصوصی، PPP، پروژه‌های زیربنایی، تحلیل ارزش پول، شاخص بخش دولتی

۱. مقدمه

یکی از تصمیمات مهم در ساخت و توسعه پروژه‌های عمرانی، مشخص کردن نحوه تأمین مالی و اجرای آنهاست که مهمترین نقش را در ساخت و توسعه بهینه پروژه‌ها ایفا می‌کند. به همین دلیل کارفرمایان در طول دوره‌های مختلف و با توجه به شرایط مختلف همیشه به دنبال بهترین روش برای اجرای پروژه‌های خود بوده‌اند. با گذشت زمان مسائل و مشکلات جدید در صنعت ساخت بوجود آمده است. آنچه که در دهه‌های گذشته بیشترین توجه را به خود جلب نموده است، ساخت پروژه‌های عظیم زیربنایی است که در هر کشور برای رفع نیاز مردم آن ضروری است. این پروژه‌ها عموماً دارای حجم عظیم عملیات بوده و به منابع مالی زیادی احتیاج دارند. با رشد بیش از حد جمعیت در کشورها و افزایش نیاز، تلاش‌های جدیدی برای نوآوری و روی آوردن به سیستم‌های نوین تأمین مالی و اجرا انجام شده است. در سیستم‌های جدید علاوه بر تأکید بر روابط طرفین، نوع تأمین مالی پروژه‌ها که در گذشته بر عهده کارفرمایان بود، به عنوان گزینه جدیدی مطرح شده است. این مشکل که بیشتر در کشورهای در حال توسعه به دلیل کمبود منابع مالی دولتی مطرح می‌شود، با تمایل دولت‌ها برای تشویق مشارکت بخش خصوصی در ساخت پروژه‌های عظیم و پیچیده همراه بوده است. استفاده از منابع مالی بخش خصوصی و مشارکت آنها در ساخت پروژه‌های زیربنایی و بهره‌گیری از تخصص‌های موجود در این بخش، راه‌حل مناسبی را پیش روی کارفرمایان دولتی گذارده است [۱].